

Fundusz Alimentacyjny

Zapisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wprowadzającej Fundusz Alimentacyjny, obowiązują od 1 października 2008 roku. FA zastąpił zaliczkę alimentacyjną wypłacaną dotąd na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Osoby uprawnione

Osoba uprawnioną do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest dziecko, które ma zasądzone od rodzica alimenty (mogą to być również alimenty na podstawie ugody zawartej przed sądem), jeżeli ich egzekucja jest bezskuteczna. Świadczenia z FA przysługują na dziecko do ukończenia przez nie 18 lat. Na dziecko starsze świadczenia przysługują do ukończenia 25 lat pod warunkiem, że uczy się ono w szkole lub szkole wyższej. Na dziecko posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności świadczenia przysługują bez względu na jego wiek.

Prawo do świadczenia z FA przysługuje na dzieci, których ojciec/matka nie płaci alimentów, nawet jeśli rodzic, pod którego opieką pozostają, zawarł kolejny związek małżeński lub żyje w nieformalnym związku. W takich przypadkach rodzic zobowiązany jest do alimentacji nie jest wliczany do składu rodziny, więc jego dochód nie jest brany pod uwagę przy ustalaniu czy rodzina ma prawo do świadczenia z FA.

Dochód uprawniający do świadczeń

Prawo do świadczenia z FA przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód netto na osobę w rodzinie w roku poprzedzającym okres świadczeniowy nie przekracza 725 zł. Przy ustalaniu prawa do świadczenia z FA brany jest pod uwagę dochód uzyskany przez członków w roku poprzedzającym okres świadczeniowy. Na dochód ten składają się następujące składniki:

- przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne,
- deklarowany w oświadczeniu dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o ryczałtowym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
- inne dochody nieopodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych wyliczone w ustawie o świadczeniach rodzinnych (np. wszelkie stypendia otrzymywane przez uczniów lub

studentów, alimenty na rzecz dzieci). W odróżnieniu od ustalania dochodu dla potrzeb przyznania świadczeń rodzinnych, do dochodu rodziny nie wlicza się kwot zaliczek alimentacyjnych otrzymanych w 2007r.

W przypadku gdy rodzina posiada gospodarstwo rolne, dochód z tego tytułu oblicza się na podstawie liczby hektarów przeliczeniowych znajdujących się w jej posiadaniu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy. W tym jeżeli zmiana powierzchni gospodarstwa rolnego miała miejsce w trakcie miesiąca, nową powierzchnię gospodarstwa uwzględnia się od miesiąca następnego.

Miesięczna wartość dochodu z 1 ha przeliczeniowego została określona na poziomie 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie w drodze obwieszczenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźnik dochodu z gospodarstwa rolnego na rok 2007 (rok z którego dochód brany jest pod uwagę przy ustaleniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, na okres świadczeniowy od 1 października 2008 r. do 30 września 2009 r.) wynosi 2220 zł, tj. 185 zł miesięcznie.

Zgodnie z art. 44 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustalając prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego do dochodu rodziny nie wlicza się otrzymanych w 2008 r. zaliczek alimentacyjnych.

Wysokość i okres wypłacania świadczeń

Świadczenia z FA przysługują w kwocie bieżąco zasądzonych alimentów, ale nie więcej niż po 500 zł na każde z uprawnionych do alimentów dzieci. Świadczenia z FA przyznawane są na tzw. okresy świadczeniowe, trwające 12 miesięcy – od 1 października do 30 września następnego roku kalendarzowego. Jednak wnioski o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego osoby zainteresowane mogą składać już od 1 sierpnia.

W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 września do 31 października, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata świadczeń przysługujących za październik następuje do 30 listopada.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

W przypadku bezskuteczności egzekucji osoba uprawniona do alimentów może złożyć do organu właściwego wierzyciela (oznacza to urząd gminy lub ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do alimentów) wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie, od komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne, o bezskuteczności

egzekucji, zawierające informacje o stanie egzekucji, przyczynach jej bezskuteczności oraz działaniach podejmowanych w celu wyegzekwowania zasądzonych alimentów.

W przypadku złożenia wniosku bez wymaganego zaświadczenia, organ właściwy wierzyciela wzywa organ prowadzący postępowanie egzekucyjne do przesłania zaświadczenia. Komornik prowadzący postępowanie egzekucyjne jest obowiązany do przesłania zaświadczenia w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego organ właściwy wierzyciela „z urzędu” występuje z wnioskiem do organu właściwego dłużnika (oznacza to urząd gminy lub ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego) o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Po otrzymaniu wniosku, organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, oraz odbiera od niego oświadczenia majątkowe.

W przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika:

- 1) zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotnym;
- 2) zwraca się do starosty o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego;
- 3) w razie braku możliwości aktywizacji zawodowej występuje z wnioskiem do starosty o skierowanie dłużnika alimentacyjnego do robót publicznych lub prac organizowanych na zasadach robót publicznych, określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W przypadku uniemożliwienia przez dłużnika alimentacyjnego przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, odmowy złożenia oświadczenia majątkowego oraz odmowy podjęcia prac w ramach aktywizacji zawodowej, uchylania się od nich lub odmowy zarejestrowania się jako bezrobotny, odmowy zarejestrowania się jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny, organ właściwy dłużnika:

- 4) składa wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- 5) kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.

Organ właściwy dłużnika informuje organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach.

Dłużnika alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej do alimentów, łącznie z ustawowymi odsetkami.

O możliwości realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przez ośrodek pomocy społecznej

Przekazanie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta do ośrodka pomocy społecznej (lub innej jednostki organizacyjnej gminy) zadania, polegającego na prowadzeniu postępowania w sprawach przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wydawaniu w tych sprawach decyzji, może nastąpić na podstawie pisemnego upoważnienia. Powyższe wynika ze znowelizowanego art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, na mocy którego organ właściwy wierzyciela może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu, albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

Natomiast przekazanie do ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy drugiego zadania przewidzianego w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, polegającego na podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych powinno nastąpić w oparciu o uchwałę rady gminy. Jednocześnie należy wskazać jak podkreślono w komunikacie MPIPS dotyczącym możliwości realizacji ustawy, że nie wydaje się możliwe całościowe przekazanie do ośrodka pomocy społecznej (lub innej jednostki organizacyjnej gminy) zadania, polegającego na podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych, w oparciu o pisemne upoważnienie organu właściwego wydane na podstawie znowelizowanego art. 4 ust. 3 o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, gdyż zakres takiego upoważnienia może obejmować jedynie część działań podejmowanych wobec dłużnika alimentacyjnego, tj. przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego oraz odbieranie od dłużnika alimentacyjnego oświadczenia majątkowe.